

Dagmoment: Dagsluiting/weggaan

Vlak voordat de leerlingen naar huis gaan, kunt u nog prima met een leerling aan een doel werken. Houd uiteraard rekening met eventuele vermoeidheid van de leerling. Sommige leerlingen zullen op dit moment sneller overprikkeld zijn.

Een aantal voorbeelden van doelen om aan te werken met een voorbeeldmatige aanpak:

- **Merkt zintuiglijke stimulatie op**

Laat de leerling een geluid horen, raak hem aan (op een lichaamsdeel) of houd een kleurig voorwerp in zijn blikveld. Is de leerling aan het einde van de dag nog alert genoeg om het op te merken?

- **Volgt een horizontale beweging vanuit het midden van zijn blikveld**

Wanneer u de leerling gedag zegt, gaat u midden in zijn blikveld staan. Als u de aandacht van de leerling heeft, beweegt u uw hoofd een klein stukje naar rechts. Dan weer naar het midden, dan naar links.

- **Accepteert lichamelijke aanraking en bewegingen**

Raak bij het aantrekken van jas en schoenen verschillende lichaamsdelen van de leerling aan. Begin bijvoorbeeld met een been, breid dit langzaam verder uit tot bijvoorbeeld oren.

- **Reageert op nauw contact met een volwassene**

Neem de leerling vlak voordat hij naar huis gaat dichtbij u. Knuffel hem, raak hem aan en spreek hem toe. Bekijk de reactie van de leerling.

- **Vocaliseert klinkergeluiden**

Wanneer u de leerling gedag zegt, stimuleert u hem tot het maken van geluiden. Maak zelf klinkergeluiden (ooh, aaah). Herhaal geluiden die de leerling maakt.

- **Houdt een voorwerp vast dat in de handen gegeven wordt**

Geef de leerling zijn favoriete voorwerp mee naar huis. Klem het tussen zijn handen als hij het zelf niet pakt.

- **Wisselt zijn blik van het ene voorwerp/persoon naar het andere**

Meerdere begeleiders in de klas zeggen de leerling gedag. Eerst gaat de ene duidelijk in het blikveld staan. Na het gedag zeggen van de leerling, gaat de ander ernaast staan en trekt de aandacht van de leerling door geluiden. Wisselt de leerling zijn blik van de één naar de ander?

- **Reageert op verschillen in temperatuur op de huid**

Ga met de leerling naar buiten. Merkt hij de kou op? Bijvoorbeeld door een andere gezichtsuitdrukking of verhoogde spierspanning?

- **Reageert anders op een bekend persoon dan een onbekend persoon**

Bekijk de reactie van de leerling op onbekende personen (taxichauffeurs, andere ouders). Zorg dat er steeds weer een vertrouwd persoon is die dichtbij de leerling komt.

- **Reageert met een glimlach op een lachend gezicht**

Lach naar de leerling. Wanneer de leerling terug lacht, reageert u enthousiast met lachen.

- **Strekt de rug als hij geholpen wordt in de zithouding**

Geef bij het laten zitten van de leerling eerst met een hand wat steun in de rug. Laat deze steun langzaam afnemen.

- **Onderzoekt een voorwerp met de mond**

Voor het naar huis gaan, moet de leerling soms even wachten. Geef een voorwerp in de handen om te onderzoeken. Geef het in de handen en houd deze vlakbij de mond.

- **Werkt mee met aan- en uitkleden door een lichaamsdeel op te tillen of in de juiste richting te bewegen**

Wanneer de leerling bij het aantrekken van zijn jas een poging doet om mee te werken, reageert u enthousiast.